

De ideale green Veel wind en geen straatgras

In het vorige nummer hebben we acht voorwaarden genoemd ter verkrijging en tot behoud van bedrijfszekere greens. Hiervan hebben we er twee behandeld, te weten de greenopbouw en de schaduwwerking. Nu komen de invloed van de wind en de samenstelling van de grasmat op de kwaliteit van het speeloppervlak aan de beurt.

TEKST: IR. C.P.M. KAPPEN, ING. L.M. KAPPEN – FOTO'S: MARCO BLOM

Zoals reeds onder schaduwwerking was te lezen, is ter voorkoming van een aantal ziekteaantastingen een snelle afdroging van de grasmat en daardoor een bedrijfszekere greenoppervlak een vereiste. Deze omstandigheid wordt naast voldoende licht door de wind bevorderd. Daarom dient de wind rondom en op de green zoveel mogelijk vrij spel te hebben. Dit betekent dat rondom de gehele green, maar zeker aan de zuid-, west- en noordzijde, geen windkeringen of windschermen aanwezig mogen zijn. Deze kunnen worden veroorzaakt door aaneengesloten beplantingen, hoge doorgaande mounds of gebouwen. Deze situatie kan zo ongunstig zijn dat de vlag op de green zelfs in ons winderige landje slechts hij hoge uitzondering wappert. Soms lijkt de green in een kloof te liggen. De reactie van de greenkeeper op een dergelijke green laat dan ook niets aan duidelijkheid te wensen over: "Die green is ziek of onderweg; het is vechten tegen de bierkaai."

Luwte aanpakken

Een ongunstige Ausgangssituatie qua schaduw en luwte vraagt ter verkrijging van een goed bespeelbaar en bedrijfszekere oppervlak om een rigoureuze aanpak. Het is moeilijk de club en met name de oude leden, die vaak emotioneel sterk met de baan verbonden zijn, van de noodzaak van een dergelijke aanpak te overtuigen. De ervaring heeft inmiddels geleerd dat na verloop van jaren de gewenste maatregelen uiteindelijk wel worden getroffen. Binnen een golfbaan kunnen immers nagenoeg altijd greens onder gunstige en ongunstige omstandigheden qua schaduw en luwte met elkaar worden vergeleken.

Samenstelling grasmat

Zoals in vorige nummers al vermeld, dient de grasmat van een green in hoofdzaak uit roodzwenkgras en struisgras te bestaan. Onder bepaalde omstandigheden waarbij de pH-en bemestings-toestand een belangrijke rol spelen, kan het straatgras – de ongewenste indringer – zich spontaan vestigen en uitbreiden. In korte tijd kunnen dan zogeheten straatgrasgreens ontstaan. Om inzicht te verkrijgen in de verschillen tussen straatgrasgreens enerzijds en

roodzwenkgras- en struisgrasgreens anderzijds zullen de voor- en nadelen van straatgrasgreens ten opzichte van roodzwenkgras- en struisgrasgreens onderstaand worden besproken. Straatgrasgreens worden bij vergelijking met roodzwenk- en struisgrasgreens, afhankelijk van het tijdstip van beoordeling, of geroemd of verfoeid of beide. Over het gehele jaar genomen worden ze echter vaker verfoeid dan geroemd. Aan straatgrasgreens zijn bij vergelijking met roodzwenk- en struisgrasgreens zowel voor- als nadelen verbonden. Hierbij worden onderstaand zowel de speltechnische als grastechnische kanten in ogenschouw genomen.

Voordelen straatgrasgreens

Mogelijk speltechnisch voordeel van straatgrasgreens ten opzichte van roodzwenk- en struisgrasgreens is dat straatgrasgreens bij een hoge vochttoestand van de toplaag vaak ook slecht geslagen ballen 'houden' of 'pakken'. Dit wordt overigens vooral door de hoge handicappers gewaardeerd. Er zitten ook veel grastechnische voordelen aan straatgrasgreens ten opzichte van roodzwenk en struisgrasgreens. Zo is het verkrijgen van straatgrasgreens onderhoudstechnisch gemakkelijker. Je hoeft namelijk alleen maar rijkelijk te bemesten en te beregenen. Een dergelijke aanpak levert, zoals we nog zullen zien, echter wel veel grastechnische problemen op. Straatgrasgreens zijn bovendien minder verdichtingsgevoelig en tredvaster, dus minder slijtagegevoelig. Ze verdragen winterbespeling beter, waardoor wintergreens in het geheel niet of minder vaak behoeven te worden gebruikt. De verdichtings- en bespelingstolerantie van roodzwenk- en struisgras is – en dit wordt vaak vergeten – vele malen lager dan van straatgras, met als gevolg dat tot behoud van deze grassoorten zeker je bij greens met een gering oppervlak aan pinposities sneller op het gebruik van wintergreens moet overstappen. De bespelingsdruk, die naar verwachting in de toekomst alleen maar hoger zal worden, kan bij roodzwenk- en/of struisgrasgreens dan ook alleen maar voldoende worden gespreid door greens met een oppervlak aan effectieve pinposities van minimaal 200 m². Dit betekent dat het

totale greenoppervlak 600 m² of meer moet bedragen. Gelukkig houden enkele architecten met deze wens reeds rekening.

Ander voordeel is dat het herstel van schadeplekken in een mat van straatgrasgreens veel sneller gebeurt, omdat altijd een grote voorraad kiemkrachtig straatgraszaad in de toplaag aanwezig is. Consequentie hiervan is dat doorzaai dan ook niet nodig is. Bovendien kan straatgras niet zoals het struisgras door de ronde plekkenziekte worden aangetast.

Nadelen straatgras speltechnisch

Naast genoemde voordelen kleven er ook nadelen aan straatgrasgreens. Speltechnische bezwaar van straatgrasgreens ten opzichte van roodzwenk- en/of struisgrasgreens is dat straatgrasgreens trager zijn (zie tabel pagina 13). Dit wordt overigens vooral door de lage handicappers als bezwaarlijk ervaren. Duidelijk kan worden vastgesteld dat het roodzwenkgras de snelste (gemiddeld 1,93) en straatgras de traagste (gemiddeld 1,57) speeloppervlakken geven. Het gewoon struisgras (gemiddeld 1,86) neemt een tussenpositie in maar gelukkig meer in de richting van de roodzwenkgrassen dan van het straatgras. Deze ongunstige situatie (traagheid speeloppervlak) treedt vooral op gedurende de maanden mei en juni, de periode van de grootste zaadzetting van het straatgras en gedurende perioden dat de neerslag de verdamping overtreft. Door de vereiste onderhoudsaanpak tot behoud van straatgrasgreens, te weten veel beregenen en veel bemesten, wordt op straatgrasgreens aanmerkelijk meer vilt gevormd. Probleem van straatgrasvilt is dat dit vilt onder natte omstandigheden erg zacht is met als gevolg snelle vorming van footprints en diepe pitchmarks. Het vilt van straatgras is aanmerkelijk minder veerkrachtig dan het vilt van roodzwenk en struisgras. Bij enige uitdroging is straatgrasvilt daarentegen erg hard. Vooral dit laatste levert grote problemen op bij de ombouw van straatgrasgreens naar roodzwenk en struisgrasgreens. Als gevolg van het vorenstaande worden straatgrasgreens meestal slechts gedurende enkele maanden tijdens het groeiseizoen speltechnisch

als redelijk tot goed gewaardeerd. Daarom kunnen de waarderingen voor eenzelfde straatgrasgreen afhankelijk van het moment van bespeling sterk uiteenlopen. Aan deze tijdelijk gunstige waardering hebben de verbeterde onderhoudsmaatregelen met name het beluchten in belangrijke mate bijgedragen.

Nadelen straatgras grastechnisch

Naast de speltechnische nadelen kleven er ook diverse grastechnische bezwaren aan straatgrasgreens ten opzichte van roodzwenk- en struisgrasgreens. Straatgras is eenjarig of slechts beperkt meerjarig, dus minder persistent (blijvend). In straatgrasgreens komt vooral het beperkt meerjarige, dus het meer persistente type voor. Bovendien is straatgras droogtegevoeliger en meer bemestingsbehoefstig. Straatgras is een van nature ondiep wortelende grassoort en is zowel voor de vochtvoorziening als voor de voeding dan ook aangewezen op de bovenste paar centimeters van de toplaag. Ook is straatgras hittegevoeliger. Gedurende hete dagen is tot behoud van het straatgras graskoeling op het heetst van de dag dan ook nodig. Daarnaast is straatgras vorstgevoeliger. Vooral in het

Oosten van het land kan het straatgras gedurende de winter sterk terugvallen. Maar bovenal is straatgras veel ziektegevoeliger en dit geldt met name voor fusarium en dollarspot. Ook de bespelingsschade in de vorm van een ongelijk oppervlak (diepere putjes) is bij straatgras groter. Straatgrasgreens worden dan ook vaak behandeld met fungiciden, waar dit voor roodzwenk- en struisgras niet nodig is.

Aangezien de pH van de toplaag tot behoud van het straatgras niet extreem laag mag zijn, zoals bijvoorbeeld bij gewoon struisgras, is er een grotere kans op ziekteaanastelingen, op wormenactiviteit en op onkruidontwikkeling. De vraag die zich nu onherroepelijk opdringt, is: Waarom kan een grassoort die zo kwetsbaar is, zich desondanks toch zo gemakkelijk in greenoppervlakken vestigen en handhaven? Het antwoord hierop luidt: Straatgras kan zelfs bij een maaihoogte van 0,5 cm of lager bloeien en kiemkrachtig zaad leveren en dit niet één keer maar meer keren per jaar.

Geen bezwaar?

Er wordt wel gezegd dat veel speelsters en spelers geen bezwaar hebben tegen

straatgrasgreens. De vragen die aan hem dan moeten worden gesteld zijn: Op welk tijdstip werd deze golfsters of golfers naar hun mening hieromtrent gevraagd? Zoals we hebben gezien, kunnen straatgrasgreens namelijk een korte periode redelijk tot goed zijn. Hadden de onderzochten een goede of slechte dag en hoe was het weer? Bij goed spel en mooi weer wordt het oordeel altijd milder.

Over het gehele jaar genomen worden straatgrasgreens echter meer verfoeid dan geroemd.

Wanneer de algemene uitgangssituatie gunstig is, kunnen in ons klimaat bij vakkundig onderhoud en met in achtname van een aantal beperkingen greens worden verkregen en behouden, waarin het straatgras slechts in sporen of zelfs helemaal niet voorkomt. Dit is niet alleen speltechnisch gunstig, maar hiermede wordt ook het milieu gediend. Roodzwenkgras- en struisgrasgreens zijn minder ziektegevoelig. Gebruik van fungiciden is dan ook duidelijk minder nodig. Bij straatgrasgreens ligt dit anders. 🌱

Ir. C.P.M. Kappen, Ing. L.M. Kappen, Rosmalen

Grassoorten en snelheid

Effect van grassoorten en vochtomstandigheden op de snelheid van de golfbal, gemeten in meters, bij een maaihoogte van 6 mm

Grassoorten	5 juni		30/31 juli		23 oktober
	vochtig	nat	droog	nat	vochtig
Roodzwenk met korte uitlopers	1,87	1,78	2,21	2,01	1,93
Gewoon roodzwenk	1,72	1,69	2,10	1,95	2,05
Gewoon struisgras ¹	1,69	1,67	2,10	1,92	1,91
Gewoon struisgras ²	1,73	1,66	2,09	1,93	1,71
straatgras	1,49	1,37	1,72	1,64	1,62

Verklaringen

Struisgras¹ = *Agrostis capillaris/tenuis*.

Struisgras² = *Agrostis castellana*. Gezien de mindere kwaliteit wordt *Agrostis castellana* niet meer voor in- en doorzaai van greens gebruikt.

Genoemde gegevens zijn ontleend aan het artikel: "Ball roll characteristics of five turfgrasses used for golf and bowling greens" en gepubliceerd in *The Journal of Sports Turf Research Institute*, Volume 68, 1987.